

Spis treści

Wprowadzenie	15
Część pierwsza	
DOSKONALENIE JAKOŚCI ŻYCIA KONSTYTUTYWNYM CELEM PRACY CZŁOWIEKA	19
Wprowadzenie do części pierwszej	21
ROZDZIAŁ I	
Jakość życia kategorią humanistycznej pedagogiki pracy	23
Wstęp	23
1. Jakość życia kategorią wielowymiarową	24
1.1. Pytanie o życie	24
1.2. Pytanie o jakość życia człowieka	27
1.3. Jakość w życiu codziennym	28
1.4. Trudności w definiowaniu pojęcia jakości życia	32
1.5. Pojęcia życie i sens życia komponentami jakości życia człowieka	35
2. Wielorakość podejść do pojęcia „jakość życia”	37
3. Jakość życia w badaniach różnych dyscyplin naukowych	42
3.1. Jakość życia rozumiana jako kategoria filozoficzna	43
3.2. Jakość życia w ujęciu antropologii	45
3.3. Jakość życia w socjologii	47
3.4. Jakość życia w badaniach ekonomicznych	49
3.5. Jakość życia w ujęciu aksjologii	51
3.6. Jakość życia w naukach medycznych	52
3.7. Jakość życia w ujęciu psychologii	53
3.8. Jakość życia kategorią pedagogiki	55
Podsumowanie.....	59
ROZDZIAŁ II	
Ewolucja problematyki jakości życia w badaniach naukowych	61
Wstęp	61
1. Wielość definicji pojęcia „jakość życia”	61
1.1. Definicje implikacyjne pojęcia „jakość życia”	62
1.2. Definicje operacyjne pojęcia „jakość życia”	63

1.3. Definicje aksjologiczne pojęcia „jakość życia”	63
1.4. Definicja jakości życia wg WHO	67
1.5. Poczucie jakości życia	68
1.6. Inne definicje pojęcia „jakość życia” (projektujące lub sprawozdawcze) ...	71
Podsumowanie	74

ROZDZIAŁ III

<i>Dobre życie</i> kategorią humanistycznej pedagogiki pracy	75
Wstęp	75
1. <i>Dobre życie</i> kategorią naukową	76
1.1. Pojęcie „dobre życie”	79
1.2. Psychologia pozytywna wobec psychologii humanistycznej	80
1.3. Pojęcie pomyślności	81
1.4. Dobrostan psychiczny a jakość życia	82
2. Jakość życia a dobre życie	87
2.1. W kierunku myślenia pozytywnego	88
2.2. Dobrostan subiektywny	89
3. Dobre życie w psychologii pozytywnej	91
3.1. Dobre życie w kontekście etyki	93
3.2. Odczucie dobrobytu jako poczucie jakości życia	93
Podsumowanie	96

ROZDZIAŁ IV

Szczęście kategorią współczesnej pedagogiki pracy	98
Wstęp	98
1. Pojęcie „szczęścia” w znaczeniu potocznym	99
2. Szczęście. Sposoby definiowania pojęcia	102
2.1. Przedmiotowo-obiektywne pojęcie szczęścia	103
2.2. Podmiotowo-subiektywne pojęcie szczęścia	104
2.3. Hybrydowa koncepcja szczęścia	104
3. Szczęście w koncepcji Władysława Tatarkiewicza	106
4. Szczęście w ujęciu filozofii, etyki i teologii	110
4.1. Szczęście w wybranych koncepcjach filozofii starożytnej	110
4.2. Szczęście w podstawowych systemach etycznych	114
4.3. Szczęście w religii chrześcijańskiej	117
5. Szczęście w ujęciu psychologii pozytywnej	120
5.1. Czynniki wpływające na rozwój szczęścia	120
5.2. Szczęście jako całościowe zadowolenie z życia	121
6. Aksjologiczne pojęcie szczęścia	122
Podsumowanie	123

ROZDZIAŁ V

Wybrane problemy z teorii szczęścia	124
Wstęp	124
1. Szczęście jako zaspokojenie potrzeb	125
2. Pragnienia życia wartościowego czy pragnienia posiadania	126
3. Teorie procesów lub działań	128
3.1. Model szczęścia Martina Seligmana	128
3.2. Koncepcja motywacyjna szczęścia	129
4. Teorie predyspozycji genetycznych i osobowościowych	130
4.1. Cebulowa teoria szczęścia	130
4.2. Cechy szczęśliwego człowieka	132
5. Czynniki obiektywne warunkujące doświadczanie szczęścia	136
5.1. Badanie i pomiar poczucia szczęścia	137
6. Szczęście w problematyce współczesnej pedagogiki	138
7. Praca i bezrobocie a poczucie szczęścia	141
Podsumowanie	141

ROZDZIAŁ VI

Zadowolenie i satysfakcja z życia i pracy	143
Wstęp	143
1. Eksplikacja pojęcia „zadowolenie”	143
2. Zadowolenie z życia wskaźnikiem dobrego życia	144
3. Zadowolenie z pracy zawodowej i jego formy	147
4. Niezadowolenie. Smutek w pracy. Brak satysfakcji	150
5. Formy zadowolenia z pracy	151
6. Konsekwencje zadowolenia z pracy	153
6.1. Poczucie szczęścia a efektywność w pracy	153
6.2. Zadowolenie z pracy źródłem motywacji pracy	154
6.3. Wiąż z zawodem konsekwencją zadowolenia z pracy	156
7. Satysfakcja z pracy i czynniki ją kształtujące	158
7.1. Czynniki determinujące satysfakcję z pracy	164
7.2. Identyfikacja z zawodem konsekwencja satysfakcji z pracy	167
8. Wybrane wyniki badań dotyczących zadowolenia i satysfakcji z pracy	169
Podsumowanie	175

ROZDZIAŁ VII

Jakość życia kategorią metodologiczną	177
Wstęp	177
1. Metodologiczne problemy oceny jakości życia	178
2. Wskaźniki i kryteria jakości życia	180

3. Wskaźnik rozwoju społecznego – HDI (<i>Human Development Index</i>)	184
4. Europejski Sondaż Jakości Życia	186
Podsumowanie	191

Część druga

CZŁOWIEK W PROBLEMATYCE JAKOŚCI ŻYCIA	193
Wprowadzenie do części drugiej	195

ROZDZIAŁ I

Wartości wyznacznikami jakości życia	198
Wstęp	198
1. Niektóre problemy aksjologii pracy	199
2. Praca wartością egzystencjalną	202
3. Wartości pracy treścią kultury	203
3.1. Praca a prawda	204
3.2. Rozumność pracy	205
3.3. Mądrość życiowa	207
3.4. Mądrość w pracy	208
4. Praca a wartości społeczne – współdziałanie w pracy	210
4.1. Praca a więzi społeczne	211
5. Wartości moralne pracy	212
5.1. Praca a dobro	213
5.2. Praca jako obowiązek – powinności pracy	213
5.3. Praca a godność człowieka	214
Podsumowanie	215

ROZDZIAŁ II

Sens pracy a sens życia człowieka	217
Wstęp	217
1. Eksplikacja pojęcia „sens życia”	218
1.1. Pojęcie sens	219
1.2. Sens i bezsens	220
1.3. Pojęcie sens życia	220
2. Semiotyczne i niesemiotyczne interpretacje pojęcia „sens”	225
2.1. Finistyczne rozumienie pojęcia sens	226
2.2. Sens życia a powołanie	227
2.3. Pojęcie sens w ujęciu wyjaśniającym	228
2.4. Pojęcie sens w ujęciu aksjologicznym	229
2.5. Pojęcie sensu życia w ujęciu wartościującym	232
2.6. Typologia sensów życia	233

Podsumowanie	237
ROZDZIAŁ III	
Sens życia jako problem ludzki	239
Wstęp	239
1. Źródła sensu życia człowieka	240
2. Wielorakość interpretacji problematyki sensu życia	240
3. Człowiek i świadomość sensu życia. Potrzeba odkrycia sensu życia	245
3.1. Właściwości człowieka a wyjaśnianie pojęcia sens życia	245
3.2. Sens życia jako metapotrzeba	248
3.3. Poczucie sensu jako indywidualne doświadczenie osoby	250
Podsumowanie	252
ROZDZIAŁ IV	
Uwarunkowania procesu odkrywania sensu pracy	254
Wstęp	254
1. Dochodzenie do sensu życia jako proces	254
1.1. Bieg życia o proces odkrywania sensu życia	256
1.2. Badanie wybranych aspektów sensu życia	259
2. Rozumienie sensu życia i pracy człowieka w kontekście wartości	262
3. Odkrywanie sensu życia i sensu pracy jako budowanie systemu wartości	265
3.1. Samodzielność warunkiem odkrywania sensu życia	267
3.2. Samopoznanie i samoocena a sens życia	270
3.3. Trudności w poszukiwaniu sensu życia	274
4. Usensowienie pracy człowieka	277
5. Sens życia i pracy w badaniach Instytutu Gallupa	281
6. Zagubienie sensu pracy człowieka	282
7. Zła praca źródłem antywartości	284
Podsumowanie	286
ROZDZIAŁ V	
Plany życiowe i zawodowe a jakość życia	288
Wstęp	288
1. Eksplikacja pojęcia „plan”	289
1.1. Antycypacja i planowanie	290
1.2. Pojęcie „plany życiowe”	292
2. Komponenty procesu budowania planów życiowych	294
2.1. Plany życiowe i marzenia	294
2.2. Marzenia i nastawienia psychiczne	295
2.3. Regulacyjne funkcje planów życiowych	297

2.4. Cele życiowe	298
2.5. Dążenia osobiste	300
2.6. Zadania życiowe	300
3. Aspiracje, orientacje i postawy życiowe	301
3.1. Aspiracje życiowe	301
3.2. Orientacje życiowe	305
3.3. Postawy wobec życia	307
3.4. Wybór drogi edukacyjnej komponentem planów życiowych	307
4. Klasyfikacja planów życiowych	308
5. Wybrane wyniki badań CBOS	309
5.1. Hierarchia wartości w badaniach młodzieży	309
5.2. Wyniki badań z roku 1998	312
5.3. Wyniki badań z roku 2001	312
5.4. Wyniki badań z roku 2006	313
Podsumowanie	316
 ROZDZIAŁ VI	
Orientacje i postawy wobec pracy	317
Wstęp	317
1. Stosunek do pracy	317
2. Praca zawodowa a wartości	319
3. Praca źródłem postaw	326
4. Jakość życia ludzi bezrobotnych	328
Podsumowanie	329
 ROZDZIAŁ VII	
Jakość życia a styl życia	330
Wstęp	330
1. Wielorakość definicji pojęcia styl życia	331
1.1. Postępowania czy zachowania	333
1.2. Wartości a styl życia	334
1.3. Wielorakość punktów widzenia stylu życia	336
1.4. Styl życia w ujęciu socjologicznym	337
1.5. Styl życia w ujęciu psychologii i pedagogiki	340
2. Styl życia wyborem moralnym	341
2.1. Wzór kulturowy odniesieniem do wyboru stylu życia	341
2.2. Czynniki wyznaczające wybór stylu życia	342
2.3. Praca wyznacznikiem stylu życia	343
2.4. Praca zawodowa człowieka a jego styl życia	344

2.5. Potrzeba równowagi w obciążeniu człowieka wielorakością form jego działalności	346
2.6. Czas życia, czas pracy, czas wypoczynku	348
2.7. Konsekwencje dla humanistycznej pedagogiki pracy	350
3. Aksjologiczne uwarunkowania stylów życia	352
3.1. Mieć i być podstawą wyróżnienia stylów życia	353
3.2. Chcieć i działać	356
3.3. Powinność, odpowiedzialność a styl życia	359
3.4. Działać. Postawy wobec pracy	360
4. Aksjologiczne podłoże stylu życia wartościowego	361
4.1. Preferowane wartości stylu życia wartościowego	361
4.2. Samorealizacja twórczego stylu życia	361
4.3. Samoocena podstawą do budowy własnej podmiotowości	363
4.4. Samozatrudnienie jako forma twórczego stylu aktywności zawodowej	364
5. Aksjologiczne podłoże stylu życia urzędzonego	365
5.1. Preferowane wartości stylu życia urzędzonego	365
5.2. Źródła stylu życia urzędzonego	366
5.3. Konsumpcjonizm formą stylu życia urzędzonego	370
5.4. Cywilizacja konsumpcyjna a sekularyzm	379
6. Aksjologiczne podłoże stylu życia wegetatywnego	382
6.1. Ubóstwo problem społeczny i pedagogiczny	384
6.2. Styl i jakość życia bezrobotnych i ich rodzin	388
Podsumowanie	395
Zakończenie	396
Bibliografia	401